

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A Hivatalban átvéve.	
Éves ár	10 k.
Negyedéves	4 "
6 hónap hához hordva.	
Éves ár	20 kor.
Negyedéves	5 "
Védkez postán szállítva.	
Éves ár	24 kor.
Negyedéves	6 "
Éves szám ára 8 fillér.	

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétvégi és ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

XII. évfolyam 33. szám.

Nagyvárad

Péntek, 1916 február 11.

Véres előőrsi harcok az oroszokkal.

Orosz hadszíntér. Budapest, február 10. (Hivatalos.) Az ellenség tegnap Volhyniában és a kelet galiciai arcvonalon előőrseink ellen fokozódott tevékenységet fejtett ki. József Ferdinánd főherceg hadseregénél biztosító vonalaink ellen ismételt és különböző pontokon felderítő osztagokat küldött előre, a melyek néhol egy zászlóalj létszámát is elérték. Különösen a felsőausztriai 14. gy. e. arcvonalán fejlődtek heves előőrsi harcok, a melyek az éjjen át is tartottak és az ellenség teljes elűzésével végződtek. Egyik elsáncolt hadállásnál a mely körül különösen hevesen folyt a harc, mintegy 200 orosz hullát számláltak meg. Itt sok foglyot is ejtettünk. Tarnopoltól északnyugatra lévő előőrseinknél is elkeseredetten folyt a harc a tegnapi mára virradó éjjel. Az oroszok a legutóbbi jelentések egyikében említett előretört sáncunkat újra megtámadták de egy ellentámadással újra elűztük őket.

A besszarábiai határon horvát honvédség egy orosz zászlóaljat jól kiépült állásából a főállásba vetette vissza.

Olasz és délkeleti hadszíntér. (Hivatalos) Különös esemény nem volt.
Hófer. (Min. eln. sajtóeszt.)

A román szilárd semlegesség.

Predeal, február 10. A román kormány hivatalos lapjában, az Independența Roumaine egyik sugalmazott közleménye szemrehányásokat tesz Marahiloman Sándornak, a népszerű román politikusként, a konzervatívpart főnökének, mert kifejezetten hirdeti Romániának a központi hatalmakhoz való csatlakozásának szükségességét.

A román kormány körülbelül ezekkel a szavakkal indokolja kifogásait:
— „Románia semleges ország és így épp úgy kifogásolnunk kell egy a központi hatalmak mellett szított rokonszenpropagandát, mint ahogy elítéltük és kifogásoltuk a föderációk oroszbarát akcióját. Minden, ami a belső nyugalmat megbonthatja csak káros lehet a mi semlegességünk szilárdságára.”

Olasz — német háboru küszöbén.

Budapest, február 10. (Saját tudósítónktól.) Rómából jelentik: Bizonyos körök Bryand mal utazásától várják, hogy Olaszország hadatüzenjen Németországnak. Cadorna Bryand érkezése előtt a frontra utazott.

Ujabb francia csapatok Szalonikiben.

Rotterdam, február 10. Szalonikiből érkező jelentések szerint az utóbbi napokban ismét nagyobb francia csapatok érkeztek oda. Ágyut és löszert is hoztak.

CSILLAG

GYÓGYSZERTÁR
NAGYVÁRAD, ZÖLDFÁ-UTCZA.
Telefon Interurbán 552.

Az összes bel- és külföldi gyógy és piperecikkek kiesinyben és nagyban kaphatók.

Liszka viz szeplő ellen
Droguinál köhögés ellen
Pedikrol féregpor főraktára.

Eltűnt négy angol gőzös.

London, február 10. A Lloyds attól tart, hogy a Kanári szigetek mellett elhaladó négy gőzösük a Mőve hajónak esett áldozatul, mert a jelzett időre nem érkezett be.

A román külföldi agitáció.

Bukarest, február 10. Take Jonescu és Filipescu kiáltványban közlik, hogy külpolitikai külföldi agitációjukkal felhagynak.

Munkában a hidroplánok.

Rotterdam, február 10. Az angol hadügyminiszterium hivatalosan közölte, hogy tegnap délután egy német hidroplánról bombákat dobtak a Kent grófságban Samsgate Bradstatirs városra. A bombák két asszonyt és egy gyermeket megsebesítettek.

Albániából eltávolították a szerbeket.

Róma, február 10. (Saját tudósítónktól.) A szerb seregek maradványait eltávolították Albániából és pedig az ott elkövetett kihágásokért.

Oroszország az ántánt villámháritója.

Stokholm, február 10. A Ruszkij Invalid megerősíti a svéd lapok jelentését, hogy Oroszország illetékes körökben tavaszra nagy, általános támadást várnak egy a német, mint a magyar és osztrák csapatok arcvonalán. Az orosz lap azt mondja, hogy a támadásra annál is inkább kell számítani, mert az oroszok a legutolsó kelet galiciái offenzívájuknál, a melyet a szövetségesek kedvéért indítottak meg, igen nagy veszteségeket szenvedtek. Hogy meggátoljuk az ellenséget — mondja a Ruszkij Invalid — abban, hogy a Balkánra szövetségesek ellen újabb csapatokat küldjön, támadunk és mint a háboru egész tartama alatt, most is a villámháritók voltunk. Ezt most majd az ellenség ki fogja használni.

Visszavert francia támadások.

Berlin, február 10. A nagy főhadiszállás jelenté:

Nyugati hadszíntér.

Winnitől északnyugatra csapataink elragadtak a franciáktól egy nagyobb árk-részt és Neuville környékén visszafoglalták az egyik elvesztett töltést, miközben 52 fogoly és 2 péppuska került kezünkre. A Sommetől délre a franciák ismételt részlet támadásait visszavertük. Paquerkontól közvetlenül északra az ellenségnek sikerült legelől lévő árknunk egy kis részében lábát megvetnie. A Combres magaslatán robbantásunkkal bedöntöttünk egy ellenséges aknátrátnát. A franciák robbantásai a Vogézekben Callestől északra eredménytelenek maradtak.

Keleti hadszíntér.

Linsingen táborok hadsereg csoportjainál és Botthmer gróf táborok hadseregénél osztrák-magyar csapatok megghisították gyenge ellenséges osztagok támadásait.

Balkán hadszíntér.

Ujabb esemény nem történt. (Miniszterelnökség sajtóosztálya)

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, február 10.

A képviselőház mai ülését Beöthy Pál elnök háromnegyed 11 órakor nyitotta meg.

Szász Pál: A mezőgazdák nem szervezkedniük kell, hanem dolgozniuk és termelniük, mert csak így tudják kenyérrel ellátni a hadsereget és az itthonmaradottakat.

Sándor János belügyminiszter: Elismeréssel emlékezik meg a társadalomnak a háboru alatt kifejtett akcióiról.

Ezután reflektál a közlélmzési bizottságban elhangzott megjegyzésekre. Elismeri, hogy objektívek voltak az ellenzéki oldalon elhangzott felszólalások, de általában csak a hibákat látták meg.

Németországban fegyverkezett első sorban maga a közönség, a mely pentosan, szigoruan tartja magát az elfört szabályokhoz, fegyverkezett a termelő és fegyverkezett a közvetítőkereskedelem, a mely megelőgszik a maga törvényes hasznával.

Rakovszky István: Ugy van! Ez az!

Sándor János: . . . és fegyverkezett a fogyasztó, a mely megérti, hogy neki takarékoskodnia kell a készlettel, mert készlete nemcsak az övé, hanem a közö is. Számolnunk kellett azonkívül a változott viszonyokkal. Az egyszerű lakosság százazrei, a kik bevonultak és most a hártéren küzdenek, nagy hasfogyasztók lettek.

Dicséri a magyar közigazgatást, amelyet egészen új és szokatlan feladatok elé állított a háboru. A tisztviselői kar a legnagyobb buzgósággal oldotta meg a nehéz feladatokat. Vázsonvi hibáztatta, hogy a kormány nem jött a Ház elé a jövőre vonatkozólag kész programmal. Nem tartja helyesnek, hogy terveinket világgá kürtöljük, se küllelenségeink, sem bellelenségeinkkel szemben, azaz a spekulációval szemben, amely, amikor még meg se tudjuk hozni intézkedéseinket, amelyekkel a visszaéléseket akartuk megakadályozni, már sejtí, hogy mire készülünk és igyekszik hozzá alkalmazkodva, a maga önző, önző céljait kihasználni. (Zajos helyeslés a jobboldalon és a néppárton.)

Gazdasági téren éppugy folyik a háboru, mint a háremzőn. Miután a hártéren nem

tudtak legyőzni bennünket, most gazdasági téren próbálkoznak meg. A kormány rajta lesz, hogy ezt a gazdasági hárté is dicsőségesen vivjük végig.

Tisza István miniszterelnök válasza után **Szmrecsányi György** szólalt fel a napi rendhez.

Sándor János a felszólalások után megnyugtató kijelentéseket tett. Bejelentette, hogy a hadiözvegyek segélyének gyorsabb kifizetéséről már intézkedett. Az élelmiszekekről pedig csak a legnagyobb elégedettséggel beszélhet, mert ma minden élelmiszerünk megvan. Azóban a termelés fokozására buzdít mindenkit, hogy a végleges győzelmet biztosíthassuk.

Vázsonyi Vilmos sürgeti a kormányt, hogy hozza be az eladási kényszert.

Tisza István megígéri, hogy rendeletileg fogják kényszeríteni a kereskedőket készleteik eladására.

Szmrecsányi a tultengő spekuláció megrendszabályozását és az élelmiszerminiszterium felállítását követeli.

Tisza István a régebbi felszólalásokra válaszol. A hadseregszállítókra vonatkozólag semmiféle lajstrommal sem rendelkezik. Az élelmzési központra vonatkozólag kijelenti, hogy azt csak altruista alapokon létesítik. **Szmrecsányi** felszólalására megjegyzi, hogy a hadügyminiszterrel megszerzte a kijáró képviselők névsorát, megnyugvással mondhatja, hogy az újain megszámlálhatja azokat, akik nem anyagi haszonért jártak közbe. Az összeférhetlenségi törvény szigorú, de amíg meg nem változtatják, azt addig be kell tartani.

Az ülésnek 4 órakor volt vége.

A pápa a békedij jelöltje.

A 8 órai ujság írja:

A svéd akadémia Nobel-bizottsága az idén is világszerte széjjel küldte a békedij jelölésre vonatkozó fölhívásokat. A magyar politikai életben meleg visszhangot keltett a fölhívás és az a válasz, melyet a fölhívásra Berzeviczy Albert v. b. t. t. adott. Berzeviczy ugyanis XV. Benedek pápát jelölte a békedijra.

Berzeviczy Albert a következő felvilágosítást adta:

— Az idén is, mint minden évben, megkaptam a felhívást, hogy mint magyar országgyűlési képviselő és a hágai választott bíróság tagja, a Nobel-féle békedijra küldjem meg jelölő indítványomat. A választ erre vonatkozólag levélben már el is küldtem a bizottságnak és a békedijjal való kitüntetésre XV. Benedek pápa öszentségét ajánlottam. Ebben a háboruban eddig öszentsége szerzett legtöbb érdemet a béke gondolatának ébrentartása körül és magasatos hangú enciklikái és nyilatkozatai, melyekkel a béke érdekében sikra szállt, teljes jogot adnak neki a békedijhoz. Az ő tevékenysége s a béke érdekében való fáradhatatlan agitációja nem volt eredménytelen, mert az ellenséges államok között nagyon sok kérdésnek az emberiség szellemében való megoldását eredményezte. Így első sorban tőle származik a rokkantá váló és a fegyverfogásra képtelen hadifoglyok kiserelésének gondolata, amely más részben meg is valósult és ezeket és ezeket tett boldoggá. Természetes, ez még csak jelölés, de úgy hallom, hogy azóta más oldalról is többen tették ezt az indítványt, hogy a békediját mint legméltóbbnak XV. Benedek öszentségének adják ki és remélem, hogy ez határozattá is fog válni.

Bizonyára világszerte fel fogják karolni a pápa jelöltségének nagy gondolatát és így a békedij a legméltóbbat fogja fölkeresni. Mi, magyarok mindenesetre büszkék lehetünk majd rá, hogy a mi körünkben indult ki a kezdeményezés az idei békedijra, amely a tiarát fogja fölvezetni az olajágas koszorúval.

A fa, a tej, a zöldség.

Csak türelem, javul a helyzet.

A fakérdés.

— Mi van a fával, kérdeztük **Komlóssy József t. főjegyzőtől**, akinek hivatala előtt tegnap még tolongott a közönség s ma már egy lélek sem volt a folyosón.

— Husz wagon fa jött hétfőn, be is vettünk 8000 koronát, s már nincs fa. Kis mennyiségben elvitték rögtön. A jövő héten 20–30 wagon fa érkezik, akkor megint lesz roham a fáért. A város most megnyerte **Tóth Mihály** szalárdi nagybirtokos elleni perét. Bizonyosan megfellebbzi, s ebből egyelőre nem lesz egyhamar fa, de ez nem baj. A baj az, hogy nem lehet kiszállítani a fát, az erdőből olyan nagy a sár. A katonaság például az alkéri erdőből vett fát, tréje is van, s mégis a katonáknak a vállukon kellett a fát darabonként kihozni az erdőből. A kocsai a víz sárban elakad, s emberi erő és hatalom kevés ahhoz, hogy ki lehessen mozdítani a sárból. Hogy milyen átázott a talaj, mutatja a Wolff mellett **Schecker-tanyai** eset: egy tehén úgy beöszepedt az iszapos földbe, hogy körös körül ki kellett ásni az iszapot s így lehetett kiszabadítani a bajba jutott tehenet. Nem baj az, ha most a fát nem is tudjuk mind beszállítani, hiszen az idén nem volt döntés és termelés, tehát marad a fa akkorra, mikor még nagyobb szükség lesz rá.

A tejkérdés.

— A tejkérdésben várható e kedvező változás? — volt a következő kérdésünk.

— A tejet, felelte a tanácsos, kénytelen voltam sajnálatomra redukálni s kezdtem a főispán urnál, aki igazán rászorul a tejkurára. Mégis kénytelen voltam a 4 litert 2 literre redukálni s így mentem végig minden előfizetőjén a Tejközpontnak. Most már kedvezőbbek lesznek a viszonyok minden héten, mert a tehének lassan megellennek s a tehozam szaporodik. Nagy a baj, hogy a tehéállomány megkevesbedett, mert a rosszul tejelőket eladták és levágták. Ennek dacára is kielégítünk minden igényt, amennyire tehetjük; sok esetben igazán fáj, hogy a rimánkodó embereket el kell utasítani sokszor. Az orvosoknak óvatosoknak kell lenni a bizonyítványok kiállításánál, hogy a kevésbé betegek ne kaphassanak tejet a jobban betegekénél s a súlyos betegek ne maradjanak ki a teje jogositottak közül. (Nekünk is feltűnt, hogy mostanában nagyon megsaporodtak a tudósueshurutos betegek, soha ennyi nem volt s meghaladja az országos átlagot.)

A zöldségtermelés.

Ma kötötte meg a szerződést **Lukács Odón főjegyző** a város földjeinek felügyelőjével. A város üres földjeinek zöldségter-

melésre való felhasználását a tanács a Közélemezési Hivatalra bista s így került az ügy a főjegyzőhöz. A földeket Komlóssy József tanácsos fogja kijelölni s átadni, a földek kisgazdáknak adatsnak bérbe és hadifoglyokkal műveltetnek a szükséghez képest. A termény értékesítése a Közélemezési ügyosztály kötelessége s ezért a szerződés megkötésénél Váradi Lajos ügyosztályvezető és Scherz Károly főkönyvelő is közreműködtek. A vezetése és felügyelete a földek zöldségtermelésre való felhasználásának Jelinek Ferencre hárul s ezért a város őt a hadi szolgálatától való felmentésre ajánlotta.

Elfogadták a villamos reformokat.

Városi közgyűlés.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tegnap délután már 6 óra előtt befejezte a közgyűlést. Gyors egymásutánban szavazták meg, minden vita nélkül, a tanács által előterjesztett javaslatokat.

Nagyobb és hosszabb vita eszében a villamos vasut szakasz-beosztása és tarifame-lésének kérdésénél volt, még pedig minden eredmény nélkül, mert a törvényhatóság néhány szótobbsággal elfogadta a tanács javaslatát s a sok beszéd kárba veszett.

A cselédszerződésről és helyközvetítésről szóló szabályrendeletnek a Kath. Nővédő Egyesület által kért módosítását hozzászólás nélkül, egyhangulag elfogadták.

Hlatky Endre főispán elnökléte alatt mintegy 60-60 bizottsági tag volt jelen.

A polgármester havi jelentésének előterjesztése és elfogadása után elnöklő főispán dr. Mayer László v. főorvos előterjesztésére dr. Barina Ármán tisztiorvost tiszteletbeli városi főorvossá nevezte ki.

Gróf Tisza István miniszterelnök köszönő levelét a címer- és zászlókérdés rendezéséért hozzá, illetve a kormányhoz intézett üdvözlésért, — éljenzéssel tudomásul vették.

Kesztergomvármegyének a mezőrendőri törvény revíziója tárgyában küldött felirata felett napirendre tértek.

Háromszékvármegye az ország területéről elszakított egyénekkel szemben és Pestvármegye az állam egysége ellen vétőkkel szemben a vagyonekhozás kimondása iránt intézett feliratokat megküldötték. A tanács javaslatához képest kimondotta a közgyűlés, hogy külön feliratban kéri, miszerint vagyonekhozással büntessék a felség sértés és hátlenség büncselekményét azoknál is, akik ellenséges területen követik el a felség- és hazaelenes büncselekményeket és akik háboru idején a katonai bíróság által ítéltnek el hasonló büncselekményekért; akik háboru idején a katonai védkötelezettség alóli kibuvás miatt szöknek idegen területre.

A magas víztartónál építendő vasbeton kuszható akna költségeire 3000 korona póthitelt megszavazták.

A villamosvasut ügye.

Ezután a tanács előterjesztette Nagyvárad Városi Vasut részvénytársaságnak a vonalszakasz megállapítása és a viteldíjak felemelése iránti kérelmére vonatkozó tanácsai javaslatot.

Biró Márk megérettnek tartja az ügyet a határozatra s a közönség is megbékült a viteldíj felemelésével. Ezt a kedvező hangulatot különösen a bérletjegyekre adott nagy kedvezmény teremtette meg. A közönség nagy részét azonban érzékenyen bűnteti a jegyek árának felemelése. Ezeknek az

érdeke a régi állapotot kívánja, mivel az ellenértékül szolgáló kedvezmények csak 1917-ben érvényesülnek, míg a sűrűbb kocsijáratokra csak 1919-ben kerülne a sor. A pótszerződésbe be kellene vinni az igazság szempontjából, hogy a díjak felemelése is csak a háboru után lép érvénybe, mikor a társaság is teljesíti a beruházásokat. Beveendő az is, hogy a beruházások szintén mindjárt a háboru után teljesítendők. Kívánja a 10,000 korona biztosított felemelést. Javasolja, hogy a kiküldött elkerülő vegyes bizottság továbbra is fentartassék; hogy a munkások vasárnap és ünneprnap egész napon át használhasák a villamosvasutat a munkás bérletjegy mellett s hogy a kocsik reggel fél 6 órától éjjel 11 óráig közlekedjenek s több kocsit bocsátassék rendelkezésre.

Rimler Károly polgármester rámutat, hogy már régebben szőnyegen van a kérdés, tehát elérkezett az ideje a döntésnek s az előterjesztés a leszűrdött tárgyalások eredménye. Az újabb kérelmek csekélyeknek látszanak, de a dolog mélyére hatnak. A vasutársaság kulánsul járt el a kérdésben. Az idő halad s mikor ezek a dolgok érvénybe lépnek, jól benne leszünk az évben. Ha a díjfelemelést akkor léptetnék életbe, mikor a beruházásokat megkezdik, felborulna az egész dolog. A tervbe vett díjfelemelés csekély. Minden megdrágult s mindenki igyekszik áthárítani a többkiadást. Ez itt is a díjfelemelés. A vinculum kérdése is sok vitát keltett már a bizottságban. Ő enélkül is teljes biztsitékot lát a vasutársaságban, mely évtizedek óta vezet itt egy vasutat, amely a városé lesz. Kérték, hogy ezt a szőnyeg-paragrafust ne vegyék be a pótszerződésbe. A társaságnak nagy vagyona van. A 10,000 korona óvadékot a mostani dolgokra is átengedik. A befektetési terminusok egyenesen a várcstól és a kereskedelmi minisztertől függenek. A kocsiknak reggel fél 6 órától este 11 óráig járátása nem tartozik a közgyűléshez, hanem a tanácshoz, de a jóváhagyás a hajózási főfelügyelőségétől függ. A kocsik korábban és későbbben járátása tényleg közóhaj, de a háboru miatt ma ezt nem is lehetne keresztülvinni, mert kevés a személyzet, a vonatok késése pedig kiszámíthatatlan. Annak idején kérték is fogják, de most kapcsolják ki a tárgyalásból. A munkások vasárnapi egész nap való utazását csak kérni lehet. Ezek szerint a város érdeke mindenben meg van óva, miért is kéri a javaslat elfogadását.

Dr. Friedländer Samu látja, hogy bármit csinál a vasut, nem büntetik, ezért elég is lesz a kausió. A 10000 koronán felüli esetleges kárért nem felel. Kifogásolja, hogy nincs megszabva, hogy adott esetben milyen büntetést fizet a társaság s így ha egy milliót tesz le, abból sem lehet egy fillért sem levonni. Ne a milliomosokat, hanem az éhezőket és fázókat támogassa a város. Felemlíti, hogy a szónarak emelkedtek, de a villamosvasut nem fizet többet az áramért (Ellentmondások). Az ősi váradvelencei vasutnak is olcsó áramot ad a város, pedig ez a vasut nem lesz a városé. Ma úgy van, hogy a város ad, a vasut ígér. Az lenne a helyes, ha a díjfelemelés a létesítményekkel egyidőben lépne életbe. A bérletjegy Nagyváradon drága, ezért kevés a bérlet s így a saját érdeke a vasutnak a bérletdíj leszállítása. Nem fogadja el a javaslatot s ellenzi, hogy a díjfelemelés márciusban életbe lépjen.

Materny Imre azon óhaját fejezi ki, hogy a régebbi közvetlen kocsiközlekedés legalább a háboru után életbe lépjen.

Dr. Adorján Emil visszamegy a kiindulási ponthoz s hivatkozik a főkapitány és az ellenőrző bizottság javaslatára. Az olcsóbb bérletdíj fejében kérte a vasut a menetdíj felemelését 12 és 22 fillérre. A tanács javaslatában nincs a bizottság megállapodásának két pontja. Veszedelemesnek tartja a városra az 5 évi felmondást, a mostani 3

hónap helyett. A vasut nem teljesíti a beruházásokat, de szedi a magasabb díjakat. A bérletre megjegyzi, hogy Debrecenben 18000 bérlet, itt pedig 2800 bérlet van, ezért szabja olcsóbbra a bérletet. Különben is a szegény embereknek drágább lesz a bérlet, akik eddig egy vonalra váltották, mert azoknak idejük sincs, hogy az összes vonalakat igénybe vegyék. Tehát a vasutnak saját érdeke a bérlet leszállítása. A mérleg az, hogy mi mindent megadunk, de belátható időn belül semmi új létesítményt nem kapunk. A javaslatot nem fogadja el, hanem indítványozza, hogy azt azzal adják vissza a tanácsnak, miszerint az ellenőrző bizottság bevonásával folytasson tárgyalásokat a vasutal; a teljesítményekre pontos határidőt szabjon meg s a vinculum kérdését szabályozza.

Dr. Thury László szerint a birság összegét a bíró állapítja meg. Kötőbért ő is kívánt a bizottságban, de nem akarta kiesniekedésből a dolgot elhuzni. Magyarozza a szerződést. Mondják ki, hogy nem a szerződés 11. szakaszát vegyék, hanem az alapszerződés 1. §-a szerint védjék meg a város érdekeit, mely szerint hanem minden napi késedelemért 100 koronát fizet a társaság.

Rimler Károly felvilágosítással szolgál. A szerződés 8. §-a szerint a szónarak emelkedésének mérve szerint emelkedik a vasutnak kiszolgáltatott áram ára is.

Dr. Stokker József helyesli Adorján indítványát, de ha azt nem fogadnák el, indítványozza, hogy a régi közvetlen közlekedés Velenceire és Teleky utcára állítsassék vissza a pótszerződés életbeléptével.

Dr. Adorján Emil és Lukács Ödön felszólalásai után a tanács javaslatait fogadták el.

A nagyvárad Katholikus Nővédő Egyesület kérelmére, a tanács javaslata alapján a cselédelhelyezésről szóló szabályrendeletet megfelelően módosították.

A nyugdíj bizottságba az eddigi tagokat: dr. Hoványi Gézát, dr. Hoványi Gyulát, dr. Molnár Imrét, dr. Stokker Józsefet és dr. Gross Menyhértet választották be.

Balogh Döme azon indítványa felett, hogy a baromfiak maximális árát töröljék el, napirendre tértek.

A közgyűlés végén Balogh Döme interpellált, hogy a rendőrség a magánházakból is elviszi az ebeket s lebunkoztatja.

Gerő Ármán főkapitány nem tud ilyen rendelkezésről. Ha Balogh Döme rála panaszt tett volna, elintézte volna a dolgot. A már nagyon elterjedt vesztségségi esetek szigorú intézkedést követelnek.

Ezzel a közgyűlés véget ért.

Rendelet a Cukorközpont megalakításáról. A hivatalos lap tegnapi száma közli a kormány 508/1916. számú rendeletét a Cukorközpont megalakításáról. A Cukorközpont hatálya kiterjed a magyar korona összes országaira és tagjait a cukorgyári vállalatok képviselőiből a kereskedelmiügyi miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg nevezi ki. A cukor forgalombahozatalát ez a központ irányítja. Evégből be kell jelenteni az összes gyári vállalatok, valamint kereskedelmi vállalatok és olyan üzemek mindennemű cukorkészletét, amelyek cukrot saját üzemükben felhasználnak.

Azonkívül köteles mindenki készletét bejelenteni, a kinek egy métermázsánál több cukra van odahaza. Ez a bejelentés a február 12 iki állapot szerint legkésőbb 1916. február hó 19 iki napjáig teendő meg. A bejelentéseket a gyárak és cégek a Cukorközpontnál, mindenki más az elsőfoku iparhatóságnál, városokban a tanácsnál, budapestben az előljárási bizottságban köteles megtenni. A bejelentésre az illető helyeken megfelelő űrlapokat lehet kapni. A Cukorközpont a minisztérium által kidolgozandó ügyrend korlátai között gondoskodni fog úgy a lakosság, mint a katonaság cukorszükségleté-

nek biztosításáról. Az összes készletek fölött ezental csak a Cukorközpont rendelkezik és ez állapítja meg, hogy a nyerscukrot termelő vállalatok mikor és milyen mennyiségben kötelesek a nyers cukrot a finomítottba szállítani.

Mindazok, a kik cukor adásvételével iparszerűleg foglalkoznak, jogosítva vannak cukorkészletükből a zár alá vétel hatályának megszűntéig összesen száz métermázsát meg nem haladó mennyiséget forgalomba hozni és ezekre a mennyiségekre a zár alá vett készletekre vonatkozó rendelkezések nem nyerneek alkalmazást. Ezekről az eladásokról pontos jegyzéket kell vezetni. A rendelet hatartásának ellenőrzése a pénzügyi közegek feladata.

A Bolgár Vörös-Kereszt hangversenye.

A Bolgár Vörös Kereszt javára rendezendő holnapi nagyszabású hangversenyre minden előkészület megtörtént, a közönség érdeklődése minden várakozást felülmul s már előre bizonyosra vehető, hogy ez a művészi esemény minden tekintetben méltán fog sorakosni az idei szezon többi fényes sikerű hangversenyeihez. Pantse Doreff ma, pénteken este érkezik Nagyváradra. Az illusztris vendég ünnepies fogadtatására minden előkészület megtörtént.

A hangversenyt a Vigadó dísztermében tartják és szombaton este fél kilenc órakor kezdődik. A végleg megállapított műsor a következők:

1. Megnyitó. Elmondja Rimler Károly polgármester.

2. Emlékbeszéd Elmondja Pantse Doreff budapesti bolgár főkonzul.

3. Bolgár himnusz. Előadja a 70-ik gyalogezred zenekara

4. a) Tschajkovszky Canzonetta, b) Laub Polonaise, c) Paganini Caprice 24. Előadja Koncz János hegedűművész, zongorán kíséri Funkenstein Rezső, a linzi országos színház karmestere.

5. a) Brahms: Sapphische Ode, b) Liszt: We wait Es, c) Grieg: Margaretbin. Éneklí Keömley Bianca operaénekesnő, zongorán kíséri Funkenstein Rezső.

6. Bulgária népe. Irta és felolvassa: Strausz Adolf a keleti akadémia tanára.

7. Bolgár tánczene. Előadja a 70 ik gyalogezred zenekara.

8. a) Schubert: Erlkönig. b) Tarnay: Haidé. c) Tarnay: Üzenet. Éneklí Keömley Bianca, zongorán kíséri Funkenstein Rezső.

9. a) Hubay: Carmen. Előadja Koncz János hegedűművész, zongorán kíséri Funkenstein Rezső. b) Händel: Largo. Éneklí Keömley Bianca, hegedűn kíséri Koncz János.

Az összes páholyjegyek már elfogytak. A még meglevő jegyek ára a következők: I—III. sor szőllye 8 korona. IV—VIII sor szőllye 6 korona, földszinti ülők 4. 3 és 2 korona földszinti állóhely 2 korona.

A Bolgár Vörös-Kereszt javára rendezendő hangversenre az eddig kimutatott felülfizetéseken kívül ujabban a következő adományok érkeztek: Vörös-Kereszt egyesület nagyváradai választmánya 200 korona, gróf Széchenyi Miklós megyéspüspök 100 kor., Bihoreana 25, öz. Óváry Sándorné Várad-szöllös 30, Róth M. utóda cég 10, Pallay Lajosné 10, Leitner Márton 10, Érmelléki Takarékpénztár 10, Kereszthy Kornél 6, Kolozsváry Sándor 5, Kondor Mihály 4 korona.

További felülfizetéseket a nemes esz érdekében köszönettel elfogad a rendező bizottság.

Három diák a harctérre ment.

Csernovitzig és vissza.

Három diákgyerek, akik összesen alig tudtak összehozni 40 élettét, a mult héten megszökött hazulról s a harctérre jutott. Elhatározásukról és utieseményeiről a következőket beszélték el:

— Hetek óta szervezkedtük arra, hogy megvalósítsuk szándékunkat és a harctérre jussunk. Négyen állottunk össze e célból s februárig a gyalogolásban erősítettük lábainkat. Hogy pedig a magas sziklákon és bérceken ne szédüljünk, a ház tetejének bádoggal fedett részén, az iksznin gyakoroltuk magunkat a magasságban való mászkálásban. A tiroli Alpokra gondoltunk s nem gondoltunk azzal, ha egy-két cserép be is tört, mikor rosszul léptünk.

— Február elsején megindultunk az olasz hadszíntérre, tehát Páspökladány felé vettük utunkat. Ladányonál negyedik társunk erősödött, hogy ez az út ellenkező irányba vezet, ő ismeri ezt az utat, ezen jöttek be a nagykárolyiak nagyszámban Nagyváradra, úgy ki van taposva az út Szent László városáig. Még azt is mondta, hogy Debracennél oldalt jöttek a nagykárolyiak, mert nem skartak be se nézői a kálvinista fészekbe. Mi ezért visszaküldtük negyedik társunkat, menjen amerra lát.

— Hárman tényleg beérkeztünk Nagy-károlyba, innen kocsin Tassádra mentünk, pénzünk volt, összesen hat korona. A kocsier tizenkét koronát fizettünk, s tovább gyalogoltunk Máramaroszigetig, a esendőrök fülhallatára hangosan beszélve arról, hogy „haza” megyünk gyalog, de passzióból.

— Na és Szigeten egy katonavonatot láttunk, arra felkapaszkodtunk. A katonák kedvesen beszéltek velünk így:

— Megbuktatok ugy-e, lurkók, mi, nem tanultatok, most megszöktetek és csavarogtok he? félték a veréstől?

Szóval barátságosak voltak hozzánk. Adtak kávé, teát, teát, kávé. A teában nem volt cukor, sem tea, csak viz, a kávéból hiányzott a tej, de viz ebben is volt elég. Körösmezőnél elbujtunk a határrendőrök elől, de aztán beszálltunk s ott aludtunk egy jót.

— Hát hol ébredtünk fel, mint Csernovitzban? Hurrá, hamar levetkeztünk, felvettük a katonaruhát s kísérteltünk a lövészárokkig. Az éppen üres volt, odavoltak a katonák győzni és meghalni, hát hallgattuk az ágyukat. Határozottan idegen hangon dörögtek, mint megtudtuk, egy osztrák üteg ágyui voltak, azért nem értettük a dörögést. Mihelyt magyar üteghez kerültünk, rögtön tudtuk a börsből, hogy ezek magyar-ágyuk. Az egyik szakasztott olyan hangon bömbölt, mint osztályfőnökünk:

— Látlak, látlak!

Hát amint lemegyünk a lövészárokkba s jóízűen falatozunk a „gulyás ágyu.”ból, berregés hallatszik s mindenki a földre lapul. Egy repülőgép jelent meg a levegőben. Sokáig feküdtünk a földön, Végre egy katona odajött, hogy keljünk fel, egy keselyű kering a levegőben. Szakasztott olyan volt, mint egy repülőgép.

— Most jöttek vissza a katonák s mi megijedtünk a nagy zsákmánytól, hamar visszaszaladtunk Csernovitzba... és felébredtünk, mert a vonatban elaludtunk. Kínéztünk és sok magyar beszédet hallottunk. Magyar vasutasok voltak. Kérdeztük:

— Melyik vonat visz a csataterre?

— Ez, szölkak a vasutasok s mi beültünk a kupéba, szöget vertünk a cipőnk talpába és ment a vonat, ment, ment, egyszer elkiáltja magát a kalauz:

— Körösmező!

Hát nem visszavitték bennünket a határállomásra. Ott egy határrendőr jött be hozzánk s udvariasan visszakísért Nagyváradra miiket.

— Kissé leromgyolódunk, kissé éhesek voltunk, jól esett az alvás, a meleg szoba és a forró kávé. Összesen hetvenkét koronát költöttünk és mindent láttunk. Tessék elhinni, legjobb itthon.

(Elhisszük. De csak ezt az utolsó, őszinte kijelentést. Az ellenben való, hogy a diákok Csernoviebau jártak, ott katonának akartak beállani, de hazaküldték őket. Az is igaz, hogy az istálló tetején való balanszirozással trenirozták magukat a szédülés ellen. Hogy az otthoni fogadtatásban mi volt a való, arról minden krónika hallgat. A szerkesztő)

..HIREK..

* A vármegyei központi választmány ülése. A bárándi képviselőválasztás ügyével tegnap foglalkozott a vármegye központi választmánya. A választásról Balogh János főjegyző számolt be. A bejelentést tudomásul vette a választmány és elhatározta, hogy az iratokat a képviselőházhoz terjeszti fel.

* Ki lesz az új szolgabíró? Az Ertsey Lajos tb. főszolgabíró halálával megüresedett állást a márciusi közgyűlésen tölti be a vármegye törvényhatósága. A hivatalos pályázati hirdetmény már meg is jelent. Beavatott helyről nyert információk szerint a törvényhatósági ülésen egyhangú lesz a választás, amennyiben az egész vármegye báró Podmaniczky Károly tb. szolgabírót fogja megválasztani. Podmaniczky a háboru kitorése óta teljesít szolgabírói szolgálatot és pedig az egyik legforgalmasabb járásban, a központban, ahol éppen ez elhunyt Ertsey Lajos tárcáját vitte. Eddigi szolgálata által fényes tanúságát adta vezetői kvalitásainak és kiváló közigazgatási képességeinek. A járásban e mellett általános népszerűsége is tett szert. A vármegye közigazgatása Podmaniczky báróban valóban egy minden tekintetben arra érdemes, jeles képzettségű férfit fog nyerni, aki nemcsak a zöld asztal és a paragrafusok özöne mögöl akarja hivatalát betölteni, de az életnek is kíván szolgálni.

* **Katonai előléptetés.** Mihály Béla 4. körös huszárezredbeli hadapródot, ki jelenleg Volhyniában harcol, vitóz magatartásáért soron kívül zászlóssá léptették elő. Mihály nagyváradi III. éves joghallgató s lapunknak egyes tollu munkatársa, ki épen a napokban keresett fel bennünket egy harctéri levelével, melyben a volhyniai tél hangulatos leírásait adja.

* **A váltóóvési határidő újabb meghosszabbítása.** A nem moratóriumes váltók óvési határidejét a kormány tudvalevőleg még a múlt év november havában meghosszabbította. Miatán azok az okok, amelyek az óvési határidő kitolását indokolták, ma is változatlanul fennállanak, a pénzügyminiszter érdekképviselői illetékes helyen előterjesztést tettek abban az irányban, hogy a március 3-án lejáró óvési határidő újabb meghosszabbítást nyerjen. A pénzügyminiszter az érdekképviselőket most arról értesíti, hogy előterjesztésük értelmében a kormány az óvásfelvételi határidőt újabb három hónappal, azaz f. évi június hó 3-ig meghosszabbítja. Az erről szóló kormányrendelet a közeljövőben fog megjelenni.

* **Katonai kinevezések.** A hivatalos lap közli, hogy a király Fischer Emil 70. gyalogezredbeli és Wiatschka Alfréd 101. gyalogezredbeli őrnagyokat alezredesekké nevezte ki. Klein Jenő százados gazdasági tisztet a nagyváradi honvéd hadapród iskolánál őrnagy-gazdászati tiszté nevezte ki. Gombkötő Ferenc 4. honvédgyalogezredbeli főhadnagy gazdasági tiszt százados-gazdászati tiszté lett kinevezve.

* **A Pénzügyminiszteri Központ bizottságának közgyűlése és a képtárlat.** A Pénzügyminiszteri Központnak biharmegyei bizottsága vasárnap, február 13-án, délelőtt tartja érdekes közgyűlését Nagyváradon, a keresk. kamara dísztermében. Eredetileg délelőtt fél 11 órára volt kitűzve a közgyűlés, azonban tekintettel arra a körülményre, hogy ugyancsak vasárnap délelőtre van kitűzve a képtárlat ünnepélyes megnyitása is, a Pénzügyminiszteri Központjának elnöksége és a képtárlat rendezősége abban állapodtak meg, hogy a Pénzügyminiszteri Központjának biharmegyei bizottsága délelőtt 10 órakor tartja meg közgyűlését, a képtárlat ünnepélyes megnyitása pedig 11 órakor lesz, hogy a közgyűlés tagjai is résztveheszenek a vernisszázsán.

* **Radnai püspök adománya a Belezna-siremlékre.** Messze távolból érkezett egy rendkívül megalázó megemlékezés Belezna Antal hervadhatatlan érdemeiről: dr. Radnai Farkas v. b. t. t. besztercebányai püspök 100 koronát küldött a Belezna-siremlékre. Ez az adomány újabb jele annak a szeretetnek, mellyel a besztercebányai püspök most is viseltetik Nagyvárad és azon emlékek iránt, melyek őt Nagyváradhoz fűzik. Belezna régi kedves embere volt Radnai püspöknek s a kegyeletes adomány a régi időkre való megalázó megemlékezés mellett igaz elismerése Belezna nagy érdemeinek is. — Ugyancsak a tegnapi nap folyamán dr. Mayer László városi főorvos 10 koronát, Tonk Emil 5 koronát küldött a Belezna-siremlékre. Mindezen adományokat rendeltetési helyükre juttatjuk. További adományokat szerkesztőségünk a kegyeletes célra elfogad és a siremlékalapra eljuttat.

* **Megérkeztek a szivarkák.** — Hetek óta arról panaszkodtak a közönség körében, hogy Nagyváradon nem lehet a tőzsdékben szivarkát kapni, csak a legdrágább, 9 filléres cigarettákból lehetett vásárolni. Most már vége a cigarettáknak. Tegnap nagyszámú különféle szivarka érkezett a nagyváradi dohányraktárakba, amelyeket ma már forgalomba hoznak. Csak türelem, a háború dacára is mindennek elkövetkezik a vége, még — a háborúnak is.

* **A városok közös nyugdíjintézet.** A magyar városok országos kongresszusa annak idején elhatározta, hogy matematikai számítás készített arról, miképpen lehetne valamennyi város tisztviselőjének és alispánjának, valamint a szolgáknak nyugdíjellátását központi intézet útján biztosítani. A számítás munkáival Wágner Károly dr. matematikust bízták meg, fölbírálatra pedig Paull Imrét, az Első magyar általános biztosító társaság igazgatóját kérték meg. A munka elkészült s arról a matematikus ma tett jelentést a kiküldött szűkebb bizottságnak, melynek ülésén Antal Géza országos képviselő elnökölt. A munka világos képet ad arról, hogy az új nyugdíjtörvény, melynek alapelvei a városokra is kötelezők, milyen megterhelést jelent a városok számára, de kimutatja azt is, hogy az új nyugdíjtörvény a jövőben igen nagy terhet ró az államra is. A munkával a kongresszus bizottsága legközelebbi ülésén fog részletesen foglalkozni.

* **Biharmegyében nincs államellenes földvásárlás.** A vármegye területén legutóbb összeirták mindazokat a földvásárlási ügyleteket, amelyek a háború tartama alatt történtek. Az érdekes statisztikát annak idején részletesen közöltük is. A kimutatásban feltűnt, hogy 3 járásban nagyobb mérvű földeladás történt és az eladott földeket nem az odavaló községbeliek vették meg, hanem idegenek. A miniszteriumban feltűnt ez a körülmény és külön is felbírták rá az alispán figyelmét, hogy kutassa ki, hogy vajjon nem történik-e a vásárlások folytán valami állam ellenes dolog, vagy pedig valami visszaélés. A járási főszolgabírák szigorúan utána jártak az ügynek és megállapították, hogy visszaélésekről egyáltalán nincs szó. A vásárlók, ha idegen községbeliek is, de nem idegen célokra, hanem a saját gazdálkodásukra vásárolták a földeket. A vásárlók a községekben le is telepedtek és azóta ott folytatják a gazdálkodást.

* **Adomány a vak katonáknak.** Turti Józsefnek 2 koronát küldött szerkesztőségünkbe a háborúban megvakult katonák részére. Ezzel eddigi gyűjtésünk 2748 korona 33 fillér.

* **A bihari „tájszólás.”** Az *Est* tegnapi számában az olasz hadszíntérről közlő tudósítást s abban megírja, hogy ott sok bihari van, mindenfelől magyar szó hangzik s az „ország minden tájszólása” beszél itt magyarul: *nagyváradiak*, *pestiek* stb. Az *Est* tudósítója nem ismeri Nagyváradot, ez a város az tudniillik, ahol a legtisztábban beszélnek magyarul, valóságos irodalmi nyelven. Ez a tiszta magyar beszéd, megérti mindenki, semmiféle tájszólás nem kacskaringózza. Nem nagy eset, de úgy van, hogy nincs nagyváradi tájszólás.

* **Adományok.** Tonk Emil egy szegény iparosnak, kinek körölmét lapunkban közöltük, 5 koronát küldött szerkesztőségünkbe. Rendeltetési helyére juttattuk.

* **Esküvő.** Szabó Emil leányával Margittal, tegnap kötött házasságot Levin-szky Vencel 4-ik honvédgyalogezredbeli zenészmester.

* **A katonai célra alkalmas bőrök forgalombahozatala.** A budapesti Kereskedelmi és Iparkamara a felmerült kételyek eloszlatása céljából közli, hogy a kormány legutóbbi rendeletének 1. §-ában katonai célokra alkalmas bőröket a bőrkereskedők is, épp úgy, mint a gyárosok, 1916 február 15-ig szabadon forgalomba hozhatják. Eddig az időpontig tehát a szóbanforgó rendeletben meghatározott tanúsítványokat nem kell a vevőktől kérni. Február 15-től kezdve azonban a rendelet minden korlátozása szigorúan betartandó.

* **Ma délelőtt nincs gázfogyasztás.** A gázfogyasztókat közelről érdekli az a körülmény, hogy üzemzavar miatt ma, pénteken reggel 7 órától a délelőtti folyamán a gázszolgáltatás az egész város területén szünetel s így azt a fogyasztók nem vehetik igénybe.

* **Ejegyzés.** Egry Irénke kisasszonyt eljegyezte Hasas Sándor Nagyváradon.

* **A középiskolákban korábban befejezik a tanítást.** Az *Est* írja: A vallás- és közoktatásügyi miniszter rendeletet intézett a középiskolákhoz, hogy a felsőbb osztályok tananyagát össze kell vonni, hogy április tizenötödikéig a tanítást befejezhessék.

* **Hatóságilag megállapított fizetés a kasszirőknöknek.** Az a minimális fizetés, amelyben a vidéki kávéházi pénztárosnők részesülnek, bizony nagyon sok esetben oka annak, hogy az erkölcsöség utjáról letérve igyekezzenek megkönynyíteni megélhetésüket. Sőt egyes helyen maga a tulajdonos is megköveteli erkölcsi züllöttségüket. Szükséges tehát, hogy a rendőrség figyelme ezen intézményre is kiterjedjen, már csak azért is, mert az ismert belügyminiszteri rendelet a közegészségügy megvédelmezése érdekében országosan felép a vérbaj veszedelmével szemben. Amint halljuk, Kolozsvárott a rendőrség hatósági uton szabályozza a kasszirőknök fizetését, s megállapította, hogy reggeli és vacsora koszton kívül 90 korona fizetésben kell részesíteni a kasszirőknököt. Ha valamelyik kávéháztulajdonos vonakodik ennek eleget tenni, a rendőrség be fogja venni a kasszirőknök tartás jogát. Ilyen intézkedések nálunk is elkelnének. Igaz, hogy a miniszteri rendelet értelmében nálunk is történtek intézkedések, ha nem is ebben az irányban. Így a rendőrkapitányság az egyik mulatóhely tulajdonosának megtiltotta, hogy a mulatóhely egyes üres szobáit a fellépő artista nőknök éjszakára kiadja, ami a közérkölcöség szempontjából jeleatős momentum.

* **Ismét drágul a porcellán.** — Csehországi porcellángyárak az árakat ismét emelni fogják. Az újabb áremelés 20 százalékos lesz és ezt egy fogják ezúttal a gyárosok keresztülvinni, hogy nem emelik ugyan a ma érvényben levő 30 százalékos felárat, de a kereskedőknek mindenkor adott 15 százalékos engedményt meg fogják szüntetni. A 15 százalékos engedmény megszüntetése természetesen 20 százalékos áremelésnek felel meg. Az áremelés már február elsején életbe is lépett, illetve a gyárak február elsejéről keltezett körlevélben értesítették üzletfeleiket az újabb áremelésről.

* **Leesett a padlásról.** Tegnap délelőtt Papp Ilona eselődleány a Dacsanich utca 16 számú házában a padlásfeljáróról lezuhant. Uvegeket akart lehozni a padlásról, miközben a lépcsőn féltre lépett és a földre esett. Súlyos zúzódásokkal beszállították a biharmegyei közkórházba.

* **Vége a gummi harisnya-kötőknek.** Ausztria öt nagy gummisszalaggyára és több németországi gyár a gummisszalagok gyártását teljesen beszüntette. Minthogy a gummisszalaggyárak már több nyitva vannak árusítva, biztosra vehető, hogy a legközelebbi időkben **gummiharisnyakötők és gummitartók alig lesznek kaphatók.** A nyersanyag, amennyiben egyáltalában beszerezhető, rendkívüli mértékben megrágult, 100 kilogramm gummi fonálért most 90-120 K t kérnek, míg azelőtt 15 koronába került. A cérna ára, mely azelőtt 3 korona 50 fillér volt most 8 korona.

* **Megfagyott, széltől kivörösödött,** kiepedesedett arc, orr, kéz ápolására és fehéritésére gyors és biztos hatású az YPO jenyű „Harmat tejkrém.” Ára 1 korona. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi ut 7/B.

* **Gyurjad Gyurka.** Piszkáld ki. Ellőtdk a jobbkaromat. Ott ahol a Dnyesszter vize sug. Csukaszürke ember. Háborus mozifelvétel. Rendkívül érdekes lemez újdonságok Rákóczi ut 7. az udvarban SIMON GYULA hangszerkészítőnél. Hangszerek, hegedűk, gramofonok, harkülönlegességek. Gramofonok, hangszerek első szakemberi javítása.

* **Poloaskairtó NGXIII biztos zser.** Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

* **Köhögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál** használjon kizárólag: Farkas-féle hurut-szeletkét. Ára K. — 60 Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B. Telefon: 13-02.

* **Nagyothalló és fülzúgásban** szenvedő olvasóink helyesen teszik, ha a fülben kívülről nem látható Thermo elektromos hallókészüléket bordják, mely kis aparátusa a hallást megjavítja, a fülzúgást szünteti. Prospektust ingyen küld Thermo Vállalat, Budapest, Rákóczi ut 57/b.

* **Családi rum vaniliával** vagy ananász ízzel literje K. 450. Mindenféle likőr essentiák 1 áveg 70 fill. Cognac legkiválóbb minőségben. Tejkivonat. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi-ut 7/B

Legújabb táviratok.

Romániának hatszáz ezer katonája van.

Predeal, február 10. A ma reggel megjelent egyik bukaresti lap szerint a párisi „Le Matin” romániai levelezője beszélgetést folytatott a román kormány egyik számottevő tagjával Románia gazdasági és politikai helyzetéről.

A politikai helyzetről beszélgetve, a miniszter a többek között a következőket mondotta:

— Románia közbelépése nem történhetik erőszak által, akár a hadviselő felek, akár pedig a lármás ellenzék részéről származzék is.

Hogy a mi akciónk meginduljon, arra két feltétel szükséges. Először kedvező gazdasági helyzet; másodsor és kiváltképen egy oly stratégiai helyzet a mi határunkon,

amely biztonságot nyújt a vezedelem ellen.

Egy nagy ország háboru eseti kockára teszi egy, vagy két kartonányát és hosszú ideig harcolhat. Egy kis ország ellenben kockára teszi a lételét és nem harcolhat tovább mint néhány hétig, vagy néhány hónapig. Erre a mostani háboru is megtanított bennünket.

Rendelkezünk 900 ezer emberral; 600 ezer fel van fegyverezve és ellátva municióval. Ez egy megbecsülendő segítség, de csak abban az esetben idezhat elő döntő hatást, ha a kellő pillanatban dobják a mérlegbe.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Pénteken: Ciklámén.
Szombat délután ifjúsági előadás: Madarász.

Szombaton este: Ciklámén.
Vasárnap délután: Madonna rózsája.
Vasárnap este először: Ó vagy senki, Uj operette 3 felvonásban.

Ciklámén.

Ha a színművek számára tankönyvet fognak egykor készíteni, talán előkeresik valamelyik színház könyvtárából a Gábor Andor legújabb darabját és a tankönyv „Példatár” című részében mint iskolás példát fogják idézni arra, milyen darabot ír az író ihlet nélkül, csak egy mesterségből. Mert van a Cikláménben minden, ami egy jó színdarabhoz mint irodalmi kellék szükséges: humor, ellágyulás, naivitás, ötleteskedés, blazirtak számára kaviár és az esetleg erősebben fellépő álmoság ellen egy riasztó revolverlövés Csak éppen az ihlet hiányzik belőle. Megirt Gábor egy színdarabot egy bizonyos színház részére, mert talán már régen kötelezte rá egy szerződés, megirta úgy, ahogy az ügyvéd kötelességszerűen megirt egy keresetet. Gondosan és sablonosan. Ezért aztán a humora nem sziporkázik, csak süstörög, a lírai részek émselyitlen savanyusak, a szójátékaik szinte srófra járnak, annyira érzik rajtuk a mondvánésimálás.

Az egész eszelekvény kiindulási pontja teljes lélektani képtelenség, hogy egy színésznő vagy bármely nő egy kettőre hallósan beleszeressen egy férfibe, s ki első találkozásakor arra kéri fel igen barátságosan, sziveskedjék másnap pont hat órakor fölmenni a legénylakására a szeretője helyett, hogy ezen az áron megmontse az igazi kedvest: sokféle módon lehet női szívet meghódítani, de így csakugyan nem.

Vagy a női önérték, vagy még inkább a női hiúság, vagy leginkább mind a kettő feltétlenül kizárja est a hódítási trükköt. Az egyes szerepek is csak beszélő és mozgó színpadi alakok, de nem igazi emberek. Mint sikerült torzkép, kivétel a hőszerelemes, Szendrei jól sikerült figurája. Ezt valahol az életből leste el Gábor. Jó a második felvonás általános beállítása is. Néhol egy-egy fordulat hatásos, egyik-másik ötlet sikerült. De egészben véve a közönség többet vár Gábor Andortól és mert a csalódás nagy, tehát a siker viszont nem sok. Különösen a darab megindulása olyan

nehézkés, hogy egy fél felvonáson át a közönség figyelmét abszolúte alig köti le valami s az egész darabon valami hüvös unalmasság, hideg prózai hangulat árad végig.

Az előadás jobb volt a darabnál. Fodor Ella kettős szerepét oly szépen kidolgozta, hogy majdnem elfelejtette a sok lélektani képtelenséget; a felvonás végén sokszor hívták a lámpák elé. Tóth Elek elegáns, szép játéka jól egészítette ki Fodor Ella alakítását. A reménytelenül szerelmes színész szerepét Varsa játszotta, talán kissé túlságosan letompított komikummal. Ebbe a meglehetősen hüvös darabba nem árt minél több életet beleerőltetni és erre Varsa szerepe egyedül volna alkalmas. Úgyes volt Pogány Janka és Somogyi Récsi a két eselőd szerepében. Sik, H. Körösi Juci is elismerést érdemelnek. De legnagyobb elismerés a darab országos körútjában a fővárosi jóbarátok reklámkritikáit illeti. Ha Budapestben szintén megírták volna Gábornak, mennyivel jobb darabot várnak egy — mondjuk fizeteli nyelven — jól bevezetett fővárosi írótól: a Ciklámén akkor valószínűleg nem játszanék most annyi vidéki városban. De legalább most bebizonyosodik, hogy a fővárosban is lehet helyi szerző színvonalán álló darabot írni, melyről aztán a vidéken derült ki, hogy az országos reklám még nem jelent országos sikert. —r.

A bérlők figyelmébe. A színház igazgatósága értesíti a t. színházi bérlőket, hogy az idény második felének még hátralevő felidejére a bérleteket a színház titkári hivatalában a hivatalos órák alatt kifizetési szívenstedjenek.

Ifjúsági előadás. Szombaton délután ifjúsági előadást rendez a színtársulat, mely alkalommal a Madarász című bájos zenéjű operette kerül színre.

IRODALOM

A világháború naplója. A Radó Antal szerkesztése alatt megjelenő Magyar Könyvtár kiadó háboru sorozata most már hetedik füzetét boesátja ki. E füzet a háboru legfontosabb időszakát az 1915 május havi eseményeket adja elő a gorlicei átíróst és követő eseményeit, az olasz hadüzenetet, a dardanellsi harcokat: Pontos és nagy gonddal összeállított képét adja az eseményeknek a hivatalos harterri jelentések alapján s a legérdekesebb események és jelenségek ismertetésül kiváló írók Hellai Jenő, Pásztor Árpád, Paul Goldmann és Nagy Endre cikkeit közli. A Lempel R. (Wedianer F. és fiai) cég kiadásában megjelent füzet ára 60 fillér.

Roda Roda magyarul. Roda Rodát, a katonatisztból lett osztrák humoristát és novelláíró, a ki harterri tudósításai révén nálunk is ismertté és kedvelté vált, szépirodalmi munkáiról nagyon kevés isméri a magyar közönség. Most megjelent magyar fordításban hat novellája Radó Antal Magyar Könyvtárában. Valamennyi érdekes, elmés, nagy vervevel megirt történet, a mely nagy népszerűsége van hivatva a magyar olvasók körében, annál inkább, mert a mi hadseregünk tisztjeinek és katonáinak életéből van tárgyaik legnagyobb része véve és Benedek Marcell fordítása hiven és tiszta magyarsággal adja vissza az eredetit. A füzetet a Lempel R. (Wedianer F. és fiai) cég adta ki; ára 60 fillér.

Az „Uj Idők“ szépirodalmi művészeti és társadalmi képes hetilap. Műfiszeti ára egy évre 20 K, szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI. Andrásy ut. 16. sz. alatt van. A most megjelent füzet magas nivóju tartalma a következő: A varju a torony-tartalma a következő: A varju a torony-órán. Regény. Irta Csathó Kálmán. Ócsém-nár Jenő. A táncosnő foga. Irta Szini Gyula. Pávák a parkban. Költemény. Irta Vértessy Gyula. Földrangés. — A vén javithatatlan. Elbeszélés. Irta László István. Az eszterházi keptár. Idegen irók: Zava. Irta: Roda Roda Mária. Rovatok. Mindenfél. A szerkesztő üzenetei Fordított regény. Az amerikai rokon. Irta: Kurt Aram.

Igazságszolgáltatás.

A csökmői feleséggyilkost elítélték. A nagyváradi királyi törvényszék esküdtbírósa tegnap hirdette ki az ítéletet Piros F. Imre csökmői gazda ügyében, aki feleségét féltékenységből megfojtotta. A bíróság ítéletét Szöllőssy Gyula elnök hirdette ki s szándékos emberölés büntette miatt tizennégy évi fegyházra ítélte. Az elítélt védője s a királyi ügyész felebezést jelentettek be az ítélet ellen.

A kereseteket ideiglenesen lezárta:
Dr. PAPP KÁROLY.

A Katholikus Nővédelmi Hivatal

által (Teleky-utca 13. telefon 5-39 szám)

AJÁNLKOZNAK: Jegyző mellé vidékre és ügyvédi irodába; telefon, távirat, posta és villanyoshoz; nevelő-, társalkodó-, ápoló- és házvezetőnőnek; főzőnőnek kórház-, vendéglő-, intézet vagy papi házhoz; felsőruha varrásra műhely vagy magánhához; fehérnemű himzés és javításra; leányok üzleti kiszolgálásra és cipész műhelybe; házmesternőnek; házhoz járók, mosás-, vasalás-, takarítás- és egyéb napszámra; gyermek mellé, szobalány, minden- és kocsinak. Egy idős nő tisztességes leányoknak lakást kínál. (Hármasutca 14. sz.)

KERESNEK: Vidékre fogyasztási szövetkezetekhez egy női üzletvezetőt; egy német leányt gyermek mellé; főzőnőt, takarítónőt, szobalányt, és mindenest.

Kérjük az ajánlkozókat, szíveskedjenek irodánkban naponta jelentkezni, hogy az elhelyezés felől a tájékozódás gyorsabb és könnyebb legyen.

Mindenre nézve felvilágosítást nyújt a nővédelmi hivatal.

Hivatalos órák vasár- és ünnepnap kivételével:

hétfő, szerda, péntek délelőtt 9-12-ig,

kedd, csütörtök, szombat d. u. 3-5-ig.

Meghívó.

A Hungária Cipőgyár Részvénytársaság

6-ik (1915) üzletévi rendes közgyűlésére,

mely 1916 évi február hó 20-án délelőtt 10 órakor fog a vállalat Kossuth Lajos-utca 3. szám alatt levő irodahelyiségében megtartatni, a t. részvényesek ezennel meghívottnak.

A közgyűlés napirendje:

1. Jegyzőkönyv hitelesítő bizottság és jegyző kijelölése.
2. Az igazgatóság évi jelentése.
3. Az 1915. évi zárszámadás és mérleg előterjesztése.
4. A felügyelő bizottság évi jelentése.
5. A zárszámadás és mérleg jóváhagyása, a felmentvény megadása, valamint a nyereség felosztása iránti határozatok.
6. Az igazgatóság tagjainak választása három évre.
7. A felügyelő bizottság tagjainak választása három évre.

Kivonat az alapszabályokból:

Minden részvényes, a ki a közgyűlésen személyesen, vagy írásbelileg meghatalmazott helyettese által megjelenni kíván, tartozik a közgyűlés napját megelőzően három nappal részvényeit a még le nem járt szelvényekkel együtt és meghatalmazását pedig legalább egy nappal előbb a részvénytársaság pénztáránál Nagyváradon, vagy azoknál a helyeknél letétbe helyezni, melyeket e előbb az igazgatóság a hirdetőben megjelöl. A letétéről a részvényesek elismervényt kapnak és ezen letéti jegy egyszerre mind a közgyűlésen való részvételre igazolvánnyul szolgál. Az elismervény visszadása ellenében a közgyűlés után a részvények kiszolgáltattnak.

Mérleg számla. Vagyon. Ingatlanok K 729076.94. Kész. félkész és nyersáru készlet K 1013688.39. Gyári berendezés K 589008.80. Fiókok berendezése K 62202.48. Pénztár készlet. Gyári pénztárban K 9802.82. Postatakarékpénztárban K 4441.37. Osztrák postatakarékpénztárban K 1557.90. Fiókoknál pénztár készlet K 25916.88, összesen K 81718.97. Adósok K 387479.83. Folyószámlai adósok K 51480.11. Tárca váltók K 766.63. Letétek K 45104.64. Értékpapír készlet K 137760 — Aktiv átmeneti tételek K 36851.97. összesen K 3535138.76. **Teher.** Részvénytőke K 60000. — Elsőbbségi részvénytőke K 300000. — összesen K 360000. — Ingatlan értékesítkeskenési tartalékalap K 185196.94. Berendezés értékesítkeskenési tartalékalap K 589008.80. Fiókok berendezés értékesítkeskenési tartalékalap K 462202.48. Tárca tartalékalap K 189602.27. Veszteségi tartalékalap K 193529.81, összesen K 1619540.30. Hivatások és munkásségélyző alap K 13889.02. Elfogadványok K 497500. — Folyószámla tartozás a Biharvármegyei takaréknál K 72220. — Jelzálogkölesön a Nagyszombeni Általános takaréknál K 17326.40. Államkölesön K 500000. — Óradékok K 39401.36. Magyar Általános hitelsbank fiókja K 96600. — Fel nem vett osztalék K 3600. — Passiv átmeneti tételek K 79063.74. Tiszta jövedelem K 235997.94, összesen K 3535138.76.

Veszteség Nyereség számla. Veszteség. Üzleti gyári és fiókok költségei és kamatok K 1070101.96. Szállítási és csomagolási költségek K 68256.92. Munkabérek K 227345.89. Betegségélyző és balesetdíjak K 5657.20. Adó és illetékek K 6325.19. Jutalékok K 7003.46. Leírások K 349945.61. Tiszta jövedelem K 235997.94, összesen K 1970634.17. **Nyereség.** Leírt kétes követelésekből befolyt K 2103.88. Nyereség áru és gyártáson K 1872954.85. Vegyes jövődelmek K 90460.91. 1914. évi nyereség áthozat K 5114.53, összesen K 1970634.17. Nagyvárad, 1915. decem-

ber hó 31. Az igazgatóság: Fráter Barnabás sk. ig. elnök, Havas Mór sk. ig. alelnök. Dr. Mihelffy Lajos sk. Dr. Moskovits Miklós sk. Dr. Schweiger Ede sk. Dr. Szunyogh Pál sk. igazgatósági tagok Grósz Hugó sk. Komor Marcel ügyvezető igazgatók. Megvizsgálta és helyesnek találta a felügyelő bizottság: Lukács Ödön sk. fb. elnök. Lukács Lajos sk. Dr. Medvigy Gábor sk. Dr. Mártonffy Marcel sk. Szalay József sk. Dr. Sarkady Lajos sk. felügyelő bizottsági tagok.

Hirdetmény.

Megvételre kerestetik február hó 20 és március 10 ike közötti leszállításra 500 méter-mázsa egészséges gyep vagy lucerna-széna. E széna szállításra vonatkozó ajánlatok az eladó által eszközzendő és Kőrösgyíres vasuti állomásra való bérmentes szállítás mellett teendők meg.

Egyben közhírré tétetik, hogy febr. hó 14-én reggel 9 órakor Nagyváradon a ló-vásártéren 7 drb. kinestári ló fog árverésen eladatni.

Cs. és Kir. 2. sz.
Lógyűjtőparancsnokság.
Nagybesenyő puszta
u. p. Kőröstarján.

Biharvármegye alispánjától.

2558—1916 sz.

Pályázati hirdetmény.

Biharvármegyében elhalálozás folytán megüresedett a f. évi március hó 15-én tartandó törvényhatósági bizottsági közgyűlésen választás útján betöltendő a X fizetési osztály után járó fizetéssel és állomáshelyének megfelelő lakáspénzzel javadalmazott másodosztályu szolgabírói állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt pályázati kérvényüket a 125000/1902 B. M. sz. a. kibocsájtott V. Ü. Sz. 4. §-ában előírt módon Biharvármegye főispánja Mélt. dr. MISKOLCZY FERENCZ urhoz címezve 1916. évi március 10-ig d. e. 12 órájáig hozzám annyival is inkább nyujtsák be, mivel a később beérkező kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Biharvármegye szolgálatában állók ugyanezen idő alatt előttem szóbeli jelentkezés útján is pályázhatnak.

Nagyvárad, 1916 február 8.

Alispán helyett
Keszthelyi Zoltán
főjegyző.

Kiadó

Rimanóczy-utca 11. sz. házban (volt Darvas féle palota) első emeleten nagyuri lakás, 6 szoba télikert, hall, díszkert, autogarage, központi fűtésrel, stb. 1916. május 1-re. Ugyanott a földszinten egy nagy iroda helyiség 1916. május 1-re. Ezredévi emléktér felé 4 szobás lakás azonnal kiadó. Gróf Vécsey-u. 4. sz. házban (Ruhikovszky-ut.) két szép 4 szobás lakás, fürdőszobával azonnal kiadó. Értekezni lehet a

Nagyvárad, Takarékpénztárban, Teleky-u. 2.

Lahner György-utca 4. sz. ház első emeletén

3 szobás modern lakás
azonnal kiadó. — Értekezhetni a
Polgári Takarékpénztárnál
Kossuth-utca.

1134—916 számhoz.

Árverési hirdetmény.

Nagyvárad város kezelése alatt álló Rimanóczy-alap tulajdonát képező fürdő és szálloda épületben levő kávéház és étterem bérbeadása céljából 1916 évi március 16 ik napján délelőtt 10 órakor a városház bizottsági termében nyilvános árverést fogok tartani.

Árverelni szóval vagy írásban lehet és pedig a kávéház és étterem bérlésre külön külön vagy együttesen s a bánatpénzt ajántevő ehhez képest tartozik letenni.

A kikiáltási ár a kávéház bérlésére 38000 kor. az étterem bérlésére 6000 kor. és az árverési feltételekben meghatározott melékszolgáltatások. Bánatpénzül a kikiáltási ár 1/2 része, vagyis a kávéháza 19000 kor. az étteremre 3000 kor. terjed le készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban, a bánatpénz zárt ajánlat esetén ahhoz csatolandó, szóbeli árverések által pedig az árverési küldöttség elnökének kezébe teendő le.

Ugy a kávéház, mint az étterem bérlése 1916 nov. 1-én kezdődik s tart 12 egymást követő éven át.

Zárt ajánlatok a fent kitelt határidőig alulírott kezébe adhatók be.

Árverelőket tett ajánlatuk azonnal, ellenben Nagyvárad városát illetve az általa kezelt Rimanóczy szegényalapot csakis az árverés eredménye felett hozandó határozatának jogerőre emelkedésével kötelezi.

Az árverési feltételek alulírott hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Árverelőik annak elismeréséül, hogy az árverési feltételeket ismerik s azokat magukra nézve kötelezőknek elfogadják, az árverés előtt aláírni, illetve zárt ajánlattevők ezt a körülményt ajánlatukban világosan kitenni tartoznak.

Nagyvárad, 1916 február 7-én.

Komlóssy József

jog. és gazdasági tanácsnok, mint az
árv. küldöttség elnöke.

Támogassuk a külföldi katolikus missiókat!

Bár a hosszú háboru, hősi önvédelmi küzelmünk anyagi és szellemi erőnk java részét lekötö, még sem szabad elfelejtenni a nagy inségben és végveszélyben forgó kath. missziókról. A hosszúra nyúlt háboru veszélyezteteti a kath. híthírdetők százados verejtékes munkájának minden gyümölcsét

A támogatás módja egyszerű.

Lépjen be minden katolikus a Magyar Missió Társulatba!

A Magyar Missió Társulat tagdíjából és befolyt kegyadományokból évenként 8—10000 koronát küld a missióknak.

De küldhetne akár 100000 koronát is, ha kellőleg támogatnák. Évi tagdíj csekély 2 K. 08 fillér. Tagja lehet minden katolikus. A Társulat tagilletményéül a Képes Missió Könyvtár négy érdekes füzetét adja.

Tagul jelentkezni lehet egy levelezőlapon a Társulat igazgatójánál (dr. Lestyán Endre plebános, Nagyvárad, Körös-u. 4.) vagy a Tiszántúl kiadóhivatalában.

Ugyanezt a cél szolgálja:

A KATH. HITTERJESZTÉS LAPJAI

cimű folyóirat, évenként 10 füzetben, szép képekkel és a missiókat ismerető érdekes tartalommal. A lap tiszta jövedelme a missiókat illeti. Előfizetési ára évi 6 korona.

Előfizethetni bármikor a Tiszántúl kiadóhivatalában vagy a Kath. Hitterj. Lapjai szerkesztőségében (Nagyvárad, Körös-u. 4.)

Támogassuk a külföldi katolikus missiókat!

Belepesi felhívás.

a Nagyvárad, Hitelbank Takaré- és Segélyszövetkezet 14-ik évtársulatába.

A Nagyvárad, Hitelbank Takaré- és Segélyszövetkezet 1916. január 1-én 14 évtársulatot kezdte meg.

Ezen szövetkezet célja, hogy tagjait apróbb betétek által a tőketalánásra buzdítsa, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt.

Tagja lehet a szövetkezetnek bárki, ki magát hároméven keresztül hetenként legalább 20 fillér befizetésre kötelezi.

Minden tagnak joga van a befizetésének négyötöd részét minden kezes nélkül kölcsönkép felvenni, mely kölcsönért a legmegtérülőbb kamat lesz felszámítva.

Beíratási díj minden üzletrész után 10 fillér fizetendő. A könyvecskét már az első heti betét és beíratási díj befizetése után kiadjuk. Vidéki tagok a heti befizetéseket posta befizetése (cheque) lapok útján teljesíthetik.

Befizetések bármely hétköznap d. o. 9-től 12-ig és d. u. 3-tól 5-ig eszközölhetők.

A Nagyvárad, Hitelbank Takaré- és Segélyszövetkezet Igazgatósága.

Zöldfa-u. és Szent László-tér, (Deutscha K. I.-féle ház.)

Szent László-nyomda, részvénytársaság Nagyvárad.

3. szám.

A rézmozsarak és rézüstök pótlására szolgáló **vas hadimozsarak, ónozott, horganyzott és csiszolt vaslemezüstök** kaphatók

Andrényi Károly és Fiaival.

KIADÓ LAKÁSOK.

Utcai és udvari lakások

1, 2, 3, 4 szobások, mellék helyiségekkel, részint azonnal részint május 1-re továbbá burotozott szobák és lakások.

Szent János-utca 72. és 61. szám alatt értekezhetni a házmesterrel, vagy tulajdonossal

Nagy Sándor-utca 4. szám.